

IN MEMORIAM

Reiger-onderzoeker Alfred Blok (1938-2024)

RUUD VLEK

Op 29 april van dit jaar overleed op zijn geliefde waddeneiland Vlieland de van oorsprong Amsterdamse vogelonderzoeker Alfred Alex Blok (85).

Voortgekomen uit het Amsterdamse district van de NJN en een groep van daarin actieve vogelwaarnemers ('het vogelkader') ging Alfred Blok in 1956 biologie studeren, daarin al ingewijd tijdens Vlieland studiekampen van de NJN (zie Van der Baan, Blok e.a. 1959).

Zijn eerste ornithologische wapenfeit was in de regio Amsterdam: Alfred ontdekte als 17-jarige NJN'er samen met Vincent van Laar een Witkoopeend in de tweede Diem, 18 maart 1956 (Limosa 30: 118, <https://waarneming.nl/observation/87578752/>).

Na zijn MO-opleiding was hij werkzaam als leraar biologie, aanvankelijk in Schagen en Den Helder, uiteindelijk langjarig aan het Spinoza Lyceum te Amsterdam (1965-1992). Naast zijn onderwijswerk ontwikkelde Blok zich tot een zeer actieve onderzoeker van de stand van de Blauwe Reiger in Nederland. Deze was door de strenge winter van 1963 zeer sterk ingekrompen. Ruim 25 jaar heeft Alfred Blok zich beziggehouden met de populatieontwikkeling van de Blauwe Reiger in Nederland, door verschillende vormen van onderzoek en tal van publicaties. In de jaren 1970-1976 verzamelde hij jaarlijks gegevens over reiger-kolonies in heel Nederland, en publiceerde daarover samen met Martien Roos (1977).

FOTO: SANNE VAN DEN BERG-BLOK

Dat onderzoek leverde de basis voor het landelijk reiger-overzicht in de Atlas van de Nederlandse broedvogels (1979).

In 1971 startte hij een grootschalig ringonderzoek van jonge Blauwe Reigers, met name in Noord-Hollandse kolonies, waaronder die in het Amsterdamse Bos, Frankendael en Artis. Totaal ringde Blok in de jaren 1971-1995 met hulp van anderen zo'n 17.000 jonge reigers; zie voor de resultaten de

Kosmos monografie van Blok & Dybbro (1980: 70-73). Daarnaast deed hij ook nog een grondig literatuuronderzoek naar de historische relatie tussen mens en reiger in Nederland (reigerconsumptie, bejaging als concurrent van vissers, verenmode e.d.). Dit legde hij vast in twee artikelen resp. in het tijdschrift Artis en in De Lepelaar. Tenslotte zette hij nog een onderzoek op met de KNNV-VWGA naar foerageerdispersie van reigers vanuit de Amsterdamse kolonies. Al in de jaren zeventig stelde Blok het steeds vroeger broeden vast van reigers in de Amsterdamse

stadskolonies.

In de jaren 1980-1984 maakte hij deel uit van de redactie van De Gierzwaluw en schreef daarin kritische stukken, onder meer over vogelbestrijding op Schiphol, dioxine-dumping in de Volgermeerpolder en de Diemerzeedijk, en natuurbeleid in Waterland.

In 1992 werd hij vanwege de psychische stress van het leraarschap vervroegd gepensioneerd. Daarna verhuisde hij

naar Vlieland, en kwam er geleidelijk ook een eind aan zijn Blauwe Reiger onderzoek, waarover hij in januari 1994 een afsluitende lezing gaf in de Koningszaal van Artis. Als pensionado stortte hij zich vervolgens op een diepgaand onderzoek van de broedbiologie en populatie-ontwikkeling van de Zeearend in Noorwegen, daarin ondersteund door zijn dochter Sanne. Daarover zal postuum nog een boek van hem en zijn dochter verschijnen.

Publicaties van, met en over Alfred Blok

- van der Baan, G., A. Blok, P. Nijhoff & C. Swennen 1959. Een inleidend onderzoek naar de betrekkingen tussen Wadvogels en Bodemfauna. Uitgave Vogelwerkgroep N.J.N.
- A.A. Blok 1973. De Blauwe Reiger in Nederland... Wel of wee ? - I en - II. het Vogeljaar 21 (2) p. 338-346 en (3) p. 361-367.
- A.A. Blok 1973. Commentaar op het commentaar op het artikel 'De Blauwe Reiger in Nederland'. het Vogeljaar 21 (6) p. 528-529.
- A.A. Blok 1976. Stuur dode Blauwe Reigers op! het Vogeljaar 24 (1) p. 44.
- A. Blok 1976. Blauwe Reiger - *Ardea cinerea cinerea* (Linnaeus) telreager. In: D.T.E. van der Ploeg et al., Vogels in Friesland, deel I p. 124-146.
- A. Blok, D.A. Jonkers & J.B. Buker 1977. Veldmuiscensus. het Vogeljaar 25 (4) p. 182.
- A.A. Blok & M. Roos 1977. Blauwe Reigerencensus 1970-1976. het Vogeljaar 25 (5) p. 205-223.
- S. Cramp et al. 1977. Grey heron - Social pattern and behaviour. (m.n. op basis van data A.A. Blok). In: Handbook Birds of the Western Palearctic vol. 1 p. 307.
- A. Blok 1978. Kleedbeschrijvingen Blauwe Reigers (i.v.m. onderzoek fourageren Blauwe Reigers in Amsterdam). Mededelingenblad KNNV Vogelwerkgroep Amsterdam 16 (1) p. 15-19.
- A. Blok 1978. Eerste verslag VWG-onderzoek fourageer-spreiding Blauwe Reigers Amsterdam. Mededelingenblad KNNV Vogelwerkgroep Amsterdam 16 (3) p. 4-9.
- A. Blok 1978. Blauwe Reigers, de Welvaartstaat en de Mens. Artis 24 p. 18-25.
- A. Blok, J. Buker & H. Sandee 1978. Verslag Reigerinventarisatie Amsterdam 21 oktober 1978. Mededelingenblad KNNV VWGA 16 (4) p. 11-13.
- A. Blok, J.B. Buker & H. Sandee 1979. Derde verslag van de Blauwe Reiger-werkgroep (samenvatting tellingen okt. 1978 t/m mei 1979). Mededelingenblad KNNV Vogelwerkgroep Amsterdam 17 (4) p. 10-13.
- A.A. Blok 1979. Blauwe Reiger-oproep. het Vogeljaar 27 (3) p. 151.
- A. Blok 1979. Blauwe Reiger *Ardea cinerea*. In R.M. Teixeira et al., Atlas van de Nederlandse Broedvogels, p. 42-43. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland i.s.m. Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland, 's-Graveland.
- A. Blok 1979. Mens en reiger. De Lepelaar nr. 60 p. 26-31.
- A. Blok & T. Dybbro 1980. De Blauwe Reiger. Kosmos, Amsterdam.
- A. Blok 1980. Vogelbestrijding op Schiphol. Mededelingenblad KNNV Vogelwerkgroep Amsterdam 18 (1) p. 7-10.
- A. Blok 1982. WATERland wordt waterLAND. De Gierzwaluw 20 (1) p. 1-2.
- A. Blok 1982. Overlijdensbericht van een trouwe makker. De Gierzwaluw 20 (1) p. 17.
- A. Blok 1983. Dioxine, Volgermeer, Diemerzeedijk. De Gierzwaluw 21 (3) p. 71-73.
- A. Blok, S. Blok & K. Kraayeveld 1993. Zeearenden in de Wolga-delta. Rapport van een excursie mei-juni 1993. Eigen uitgave.
- A. Blok (ongepubl.). Lezing over de Blauwe Reiger in de Koningszaal van Artis, 20 januari 1994. Computerbestand op PC Alfred Blok(?).
- H. de Wit 1994. Reiger wordt echte stadsmus (interview met Alfred Blok). Het Parool 16 maart 1994.
- M. van Fucht 2006. Schoffies. Documentaire over blauwe reigers in Amsterdam. (waarin fragment met Alfred Blok in Frankendael). DVD-uitgave, Corona Pictures. Online: VPRO Holland doc.
- Nederlandse Ringcentrale, uitdraai ringgegevens Alfred Blok, mei 2024. Excel-file.
- A. & S. Blok (in prep.). Zeearenden en zeevolk.